

11:e söndagen efter Den Heliga Trefaldighets dag

Tom Hardts postilla, första årgången

Evangelium: Luk. 18:9–14.

I Guds, Faderns + och Sonens och Den Helige Andes, namn. Amen.

Denna söndag har låtit Jesus i evangeliet från altaret förkunna för oss liknelsen om fariséen och publikanen och så undervisa oss om *"Sann och falsk rättfärdighet"*, som dagens predikoämne lyder. Själva spänningen i liknelsen om de två gestalterna framhäver liksom predikoämnets formulering, att livets huvudfråga, vår grundläggande relation till Gud, trons kardinalpunkt, har två varandra uteslutande, helt motsatta lösningar, och att endast en är riktig, öppnar himmelens port och gör oss saliga, medan den andra är ond, framskapar ondska och kallar på den eviga domen. Ändå låter sig de båda påträffas i Jerusalems tempel, träder fram inom en biblisk ram och talar om Gud. När Den Helige Ande fäst denna liknelse på papperet och så gjort den tillgänglig för de fromma alltintill domens dag, ligger i detta, att också i vår tid, i alla tider, fariséens och publikanens tro skall finnas, strida mot varandra och så förtjäna att predikas och utläggas. Ja, denna åtskillnad inte bara skall finnas, utan den har funnits alltsedan syndafallet och det första evangeliet till Adam och Eva, så att kampen mellan *"Sann och falsk rättfärdighet"* är den genomgående kampen i både Gamla och Nya Testamentet. Så är det uppenbart, att ingenting kan vara mer angeläget än dagens predikan.

Redan platsen för liknelsen, Jerusalems tempel med dess altare, blodiga offer och ständiga offerrök, med dess allraheligaste, där översteprästen på försoningsdagen årligen trädde in för att bestänka det med blod, gör klart, att den sanna rättfärdigheten i allt detta var närvarande och där kunde mottagas eller avvisas. Inte först Sonens människoblivande, inte först det Nya Testamentet, skänker evangeliet om rättfärdiggörelsen genom tron allena, om Guds välbehag med syndare för Jesu Kristi skull. Templets innersta, patriarkernas tro, profeternas förkunnelse är just detta, är sann rättfärdighet. Vi är alla från barnsben visserligen bibragta den falska tanken, att först den religiösa utvecklingen lyckats frambringa evangelium, medan Gamla Testamentet i sig vore en lägre religion, speglade ett jordiskt sinnat krigarfolks brutalt

handfasta uppfattning om rättfärdighet. I en mer förfinad version ges den rabbiniska judendomen förtursrätt till tolkningen av Gamla Testamentet, och vår kristna tro nedsjunker till en välment men faktiskt grundfalsk omtolkning av de heliga texterna, ja, upplöses till intet. Summan av denna omvälvning blir snart nog, att fariséen och synagogan tillerkännes rang av äldre broder, och att skillnaden mellan *"Sann och falsk rättfärdighet"* utropas vara ett missförstånd, så att rättfärdiggörelsen genom tron allena för Jesu Kristi skull trampas under fötterna, Satan triumferar och människosjälur går förlorade i falsk rättfärdighet.

Mot allt detta måste vi hålla fast vid att syndafallet enligt just det Gamla Testamentets inledande kapitel är en hela skapelsen omvälvande och omstörtande händelse, som gör döden till herre över människorna för syndens skull, som alltså gör oss till syndare enligt det gammaltestamentliga ordet: *"Ingen finnes som gör vad gott är"*. (Ps. 14:1) Så är människan just förtappad och fördömd, helt motsatt fariseismens falska optimism och egenrättfärdighet. Denna totala destruktion, detta arvsyndens fördärv, framställes av det höga Majestätet för Israels utvalda folk i tusen och en föreskrifter om orenhet, som måste avtvås genom de av Gud instiftade offren, allt därmed speglade och förkunnande för tron den utlovade rättfärdigheten, den sanna rättfärdigheten från kvinnans säd, från Abrahams länd, från Davids son, från den kommande frälsaren, Guds och Marias Son, som *"skall göra de många rättfärdiga, han, den rättfärdige, min tjänare, i det han bär deras missgärningar"*. (Jes. 53:11) I skuggan av denna frälsningens hemlighet utspelas denna söndags liknelse, vars budskap vi sammanfattar sålunda:

- I. fariséen i alla tider känner inte sin synd och sitt frälsningsbehov,
- II. fariséen i alla tider förstår inte tempeloffer och nådemedel,
- III. fariséen i alla tider är i sin falska godhet föraktfull mot andra.

I. Fariséen i alla tider känner inte sin synd och sitt frälsningsbehov.

När vi talar om "fariséen i alla tider", pekar det ordet på att detta brödraskap sträcker sig över alla folk och släkten, ja, det gäller alltid och överallt, att "en själisk människa tager icke emot vad som hör Guds Ande till". (1 Kor. 2:14) Detta är vi själva, som av naturen menar oss vara hela och sunda, så att detta onskans brödraskap vill "komma åstad en sin egen rättfärdighet och hava icke givit sig under rättfärdigheten från Gud". (Rom. 10:3) För evangeliets farisé och dagens farisé är syndafallsberättelsen i bästa fall berättelsen om en beklaglig engånghändelse, aldrig det som träffat hela släktet, också mig, just mig själv. Det har publiken förstätt, som därför kan tala de största och sannaste ord, som en människa kan säga: "Gud, förbarma dig över mig syndare". Med de orden drar publiken genom tron ned Guds rättfärdighet som täckelse över sin orättfärdighet och står därför fram som en förebild för de fromma i alla tider.

II. Fariséen i alla tider förstår icke tempeloffer och nådemedel.

Den egenrättfärdiga människan i alla tider, den gamle Adam, är blind inför offerdjurens tecken, inför försoningsblodet i det allraheligaste, inför det altare, där de orden talas: "Detta är min lekamen, som varder utgiven för eder". Fariséens tacksägelsebön i evangeliet behövde inte alls templet utan kunde lika gärna ha talats i vilket gathörn som helst. Han var ju

sitt eget tempel, liksom templet faktiskt inom denna tradition tolkades som syftande på det egna inre, en egenrättfärdighetens triumf. Också gav först templet försvinnande fariseismen luft under vingarna till spridande av den falska rättfärdighetens budskap. Publiken däremot brukar templet på föreskrivet sätt enligt Salomos invigningsbön: när de fromma beder på denna plats, "så må du förlåta". (1 Kon. 8:30) Därmed tjänade templet som böneplats, som nådemedel för tron att gripa om, liksom vi söker förlåtelsen i Herrens nytestamentliga instiftelser efter hans Ord och löfte.

III. Fariséen i alla tider är i sin falska godhet föraktfull mot andra.

Inledningsorden i dagens evangelium pekar på egenrättfärdighetens onda frukt, när det talas om "somliga som förtröstade på sig själva och menade sig vara rättfärdiga, under det att de föraktade andra". Egenrättfärdighetens falska självförtröstan drar en frostig hinna över själen, skapar en demonisk självförgudning och ett helt naturligt förakt för den, som inte kan säga: "Jag fastar två gånger i veckan; jag giver tionde av allt vad jag förvärvar". Helt annorlunda är det med den, som likt publiken känner släktskapen med alla Adams och Evas syndiga barn, och som vet, att den nåd, som strömmar ned över oss från templet och nådemedlen, är oförtjänt, inte återgår på min bättre karaktär. Bara denna tro kan bära kärlekens frukt, frälsar från förakt av andra.

Amen.